

Szívelégtelenség

„Olyan keringési elégtelenség, melyben a szívizomzat munkája nem képes a szükségleteknek megfelelő szöveti perfúziót kielégítő perctérfogatot biztosítani.”

Perctérfogat = szívfrekvencia x verőtérfogat

Cardiac Output = heart rate x stroke volume

$$\text{CO} = \text{HR} \times \text{SV}$$

„A szívelégtelenség a CO olyan mértékű csökkenése, mely nem képes a szükséges szöveti perfúzió biztosítására.”

Szívelégtelenség oka:

- szívfrekvencia csökken
- verőtérfogat csökken

Verőtérfogat csökkenés oka:

- preload csökkenés
- afterload emelkedés
- kontraktilitás csökkenés

Komplex definíció:

Az a komplex, neurohumoralis aktivációval kísért állapot, amikor a szívizomzat munkája, a kellő vénás visszaáramlás ellenére, nem képes a szükségleteknek megfelelő szöveti perfúziót kielégítő perctérfogatot biztosítani.

Preload: „a szívizom végdiasztolés rosthosszúságát meghatározó tényezők összege”

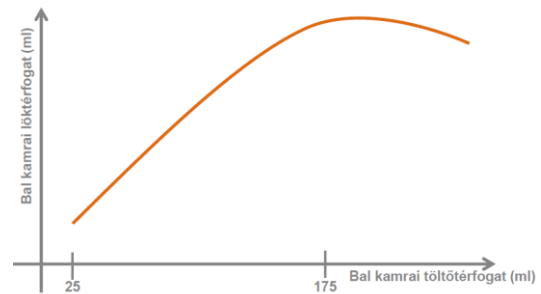
Afterload: „a kamrai kontrakció és a vér kamrai ejekciója ellenében ható tényezők összessége”

Kontraktilitás: „a szívizomzat preload és afterload változásaitól független összehúzó képessége”

Lusitropia: „a szívizomzat elernyedési képessége, melyet a diastoles intracavitalis nyomás időegységre vonatkoztatott esése jellemez.”

Preload: „a szívizom végdiasztolés rosthosszúságát meghatározó tényezők összege”

Mikor a bal kamra töltőtérfogata 25 – 175 ml-ig nő, úgy növekszik a löktérfogat is, viszont 175 ml töltőtérfogat felett a löktérfogat nem nő tovább, sőt csökken.

Preloadot meghatározó tényezők:

- Vénás visszaáramlás a szívbe
  - vénatágasság *venoconstrictio* ↑, *venodilatatio* ↓
  - testhelyzet *fekvő* ↑, *álló*
  - harántcsíkolt izompumpa *izommunka* ↑, *nyugalom* ↓
  - keringő effektív volumen *volumenterhelés* ↑, *hiány* ↓
  - intrathoracalis nyomás *belégzés* ↑, *PPV* ↓
  - intrapericardialis nyomás *pericardialis tamponade* ↓

- Pitvari töltőfunkció
  - pitvari szisztole megléte és minősége *pl. AF* ↓
  - pitvari kontrakció időzítése *pl. retrograd ingerületvezetés* ↓
    - megfelelő időben létrejövő *pl. LGL, I. AV-block* ↓
    - szabályos ritmusban *pl. AV-disszociáció* ↓
    - megfelelő időtartamig *pl. tachycardia* ↓

Preload mérése

- Jobb kamrai preload a jobb pitvari nyomással, vagyis a CVP-vel arányos (2-8 Hgmm)
  - CVP mérés
  - CVP becslés

- Bal kamrai preload a bal pitvari nyomással arányos (5-12 Hgmm)
  - Swan-Ganz ballonos katéter (3-12 H₂O cm)

Afterload: „a kamrai kontrakció és a vér kamrai ejekciója ellenében ható tényezők összessége”

Kamrai ejekció: A végdiasztolés térfogat mekkora hányada kerül a vérkörbe (55-76%)

$$\text{Mérőszám: EF (ejekciós frakció)} = \frac{\text{löktérfogat}}{\text{végdiasztolés térfogat}} * 100$$

(telítődött kamra a benne lévő vér hányad részét pumpálta ki a kontrakció alatt)

Minél nagyobb az aorta impedancia, annál kisebb az ejekciós frakció.

(Impedancia $\approx$ ellenállás)

Afterloadot meghatározó tényezők:

- Aorta-impedancia: jellemzésére a szisztémás vaszkuláris rezisztencia (SVR) szolgál
  - aortafal viszko-elasztikus tulajdonságai *atherosclerosis* ↑
  - Szisztémás vaszkuláris rezisztencia
    - perifériás vaszkuláris rezisztencia *arteriola constr.* ↑, *a. dilatatio* ↓
    - pitvari nyomás *nyomásemelkedés* ↓
    - perctérfogat *perctérfogat emelkedés* ↓
  - vér viszkozitása (belső súrlódás) *haemoconcentracio* ↑

- Kamrai falfeszülés meghatározására a Laplace összefüggés: $\frac{P \cdot R}{2d}$
  - kamrai nyomás
  - kamra sugara *preload* ↑, *kamrai dilatatio* ↑
  - kamra falvastagsága *kamrai hypertrophia* ↓

- Preload: kamrai falfeszülésre gyakorolt hatáson keresztül

$$\text{SVR}_{\text{nagyvérkör}} = \frac{(\text{MAP} - \text{jobb pitvari nyomás}) * 80}{\text{perctérfogat}}$$

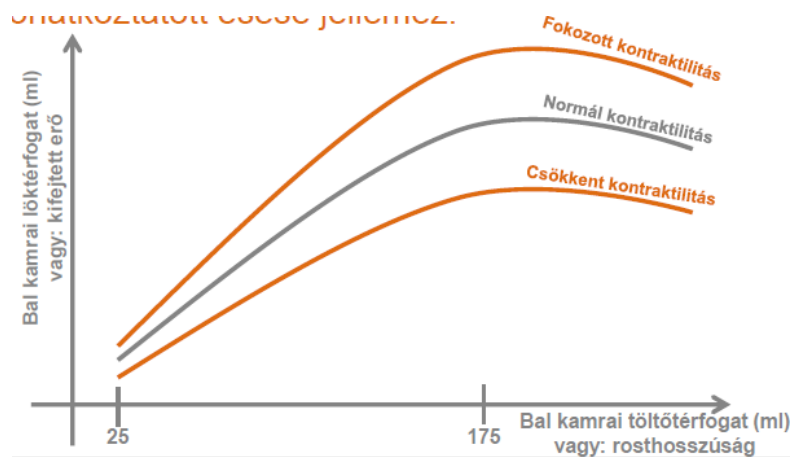
$$\text{SVR}_{\text{kisvérkör}} = \frac{(\text{a.pulm.középnomás} - \text{bal pitvari nyomás}) * 80}{\text{perctérfogat}}$$

$$\text{Falfeszülés} = \frac{\text{kamrai nyomás} * \text{kamra sugara}}{2 * \text{kamrafal vastagsága}}$$

Kontraktilitás: „a szívmuszkuláció preload és afterload változásaitól független összehúzó képessége”

Mikor a bal kamra töltőtérfogata 25 – 175 ml-ig nő, úgy növekszik a löktérfogat is, viszont 175 ml töltőtérfogat felett a löktérfogat nem nő tovább, sőt csökken.

Viszont ha nagyobb a kontraktilitás, akkor azonos térfogat esetén abból többet tud kilököni, ha kisebb a kontraktilitás, akkor kevesebbet.

Kontraktilitást fokozó folyamatok:

- Intracelluláris Ca^{2+} emelkedése
  - Extracelluláris térből
    - sarcolemmalis feszültségfüggő Ca^{2+} - csatornákon keresztül
    - cAMP által aktivált Ca^{2+} csatornákon keresztül (β_1 adenoreceptor) szívélgtelenségben down-regulálódik
  - Intracelluláris térből a sarcoplazmaticus retikulon (SER)-ből
    - feszültségfüggő Ca^{2+} csatornák AP hatására nyílnak (Ryanodine Ca^{2+} - induced Ca^{2+} release rendszeren keresztül a T- és L-tubulosok területén)
    - IP_3 mediálta receptorhoz kapcsolt csatornákon keresztül (α_1 adenoreceptor, angiotensinII receptor, endothelin) szívélgtelenségben up-regulálódik
- Extracelluláris (serum) Ca^{2+} emelkedése: fokozódó Ca influxot eredményez (pl. hyperparathyreosis, dialysis)
- Szívfrekvencia: nem extrém tachycardia esetén fokozott Ca^{2+} influx észlelhető (Bowditch jelenség)
- Kompenzációs pausa: kompenzációs pausa alatt a fokozott Ca^{2+} felszabadulás növeli a kontraktilitást
- Foszfodiészteráz inhibitorok: koffein, teophyllin
- Digitalis
- Kalcium szenziterek: pl. levosimendanum (Simdax)

Kontraktilitást csökkentő folyamatok

- Anoxia
- Ischaemia
- Acidózis

Lusitropia: „a szívizomzat elernyedési képessége, melyet a diastoles intracavitalis nyomás időegységre vonatkoztatott esése jellemez.”

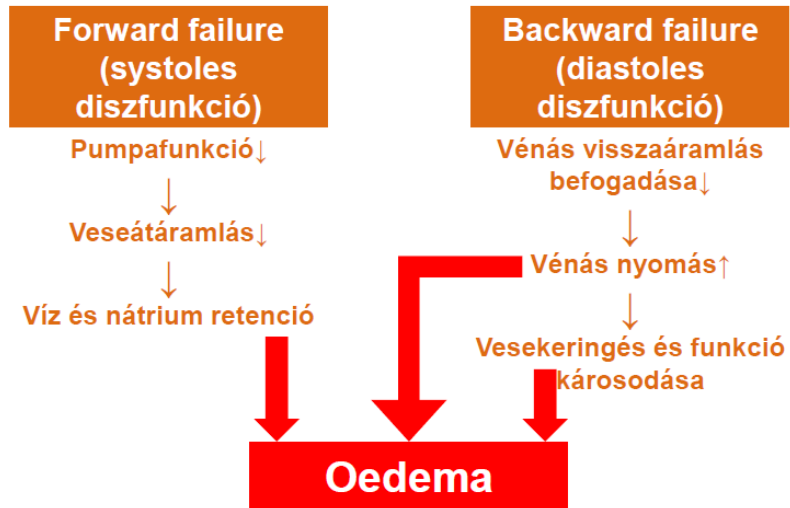
Lusitropiát fokozó folyamatok: amik az intracelluláris Ca^{2+} szintet csökkentő folyamatok

- SER felé
  - SERCA: Ca-ATP-áz, melye a phospholambane defoszforizált állapotban gátol
  - Phospholambane-P: foszforilált phospholambane nem csökkenti a SERCA Ca^{2+} affinitását
  - PKA: (Protein-kináz A), mely cAMP függő foszforilációs enzim
  - cAMP fokozza a Ca^{2+} sarcoplasmaticus akkumulációt, így gyorsítja a relaxációt és a következő kontrakció esetén a Ca^{2+} kiáramlást
- Extracelluláris térbe
  - Na^+ - Ca^{2+} antiport
  - Sarcolemmalis Ca^{2+} - ATP-áz

Szívelégtelenség „evolúciója”

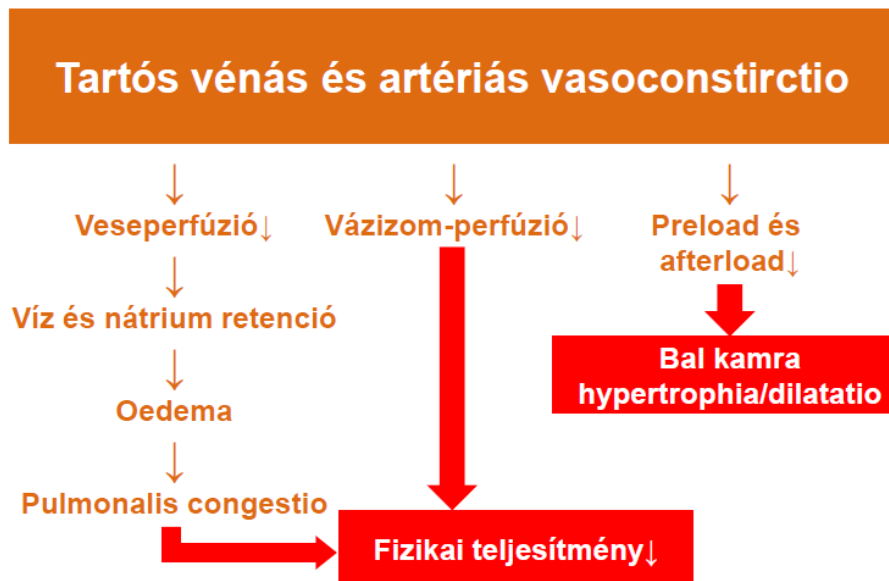
Oedema modell:

Fő terápiás irány: diureticum és pozitív inotrop szerek

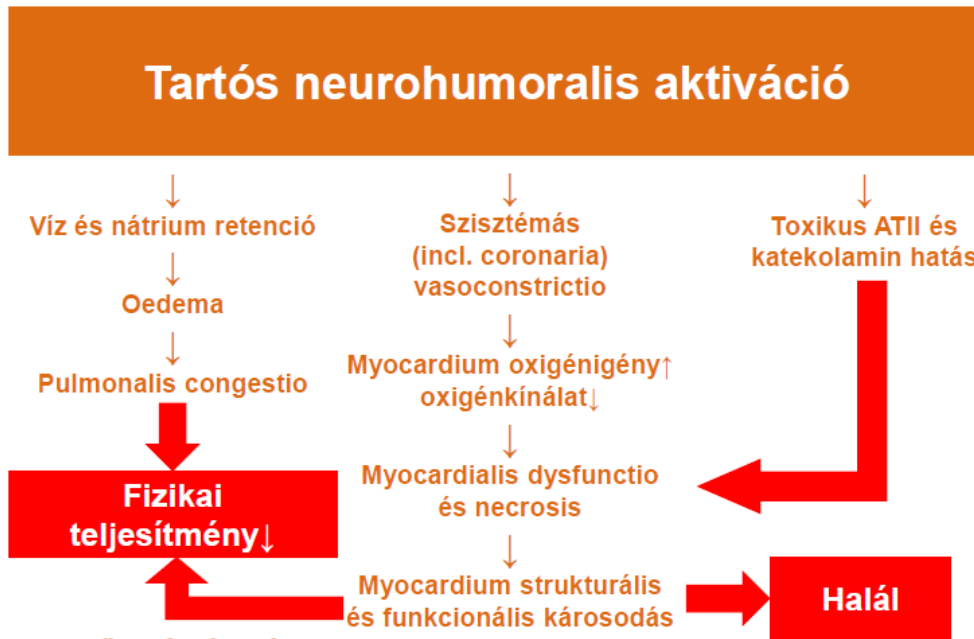
Cardiocirculatoricus modell:

Fő terápiás irány: vénás és artériás oldalon ható vasodilatátorok

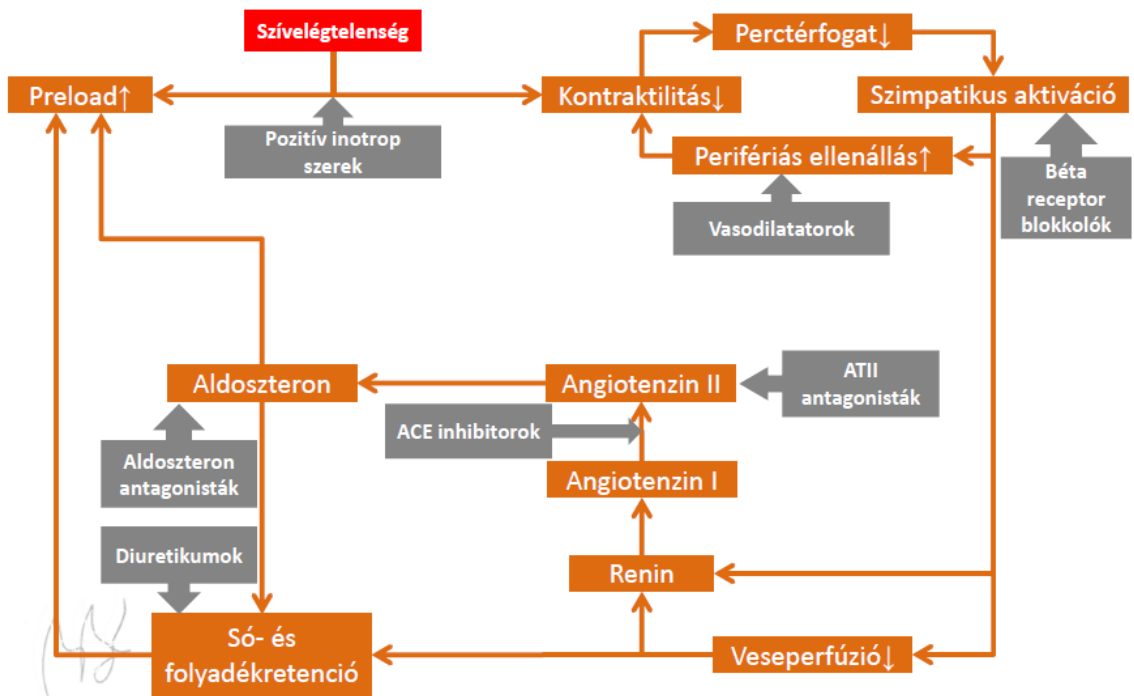

Neuroendocrin modell:

Fő terápiás irány: ACE inhibitor, ATII antagonista, β -blokkoló, aldosteron antagonista

Neuroendokrin aktiváció szívelégtelenségben:

Szívelégtelenség kompenzáló mechanizmusok

Kompenzáció (•)

túlzott megnyilvánulás (o)

- Frank-Starling mechanizmus
  - túlzott preload-növekedés esetén már nem érvényesül

- Frekvenciaemelkedés
  - fokozódó oxigénigény, rövidülő diasztole miatt csökkent O₂ kínálat és perctérfogat

- Sarcomerek szaporodása (hypertrophia)
  - fokozódó oxigénigény és romló lusitropia

- Szimpatikus aktiváció: +chrono., +ino., keringés-redistribúciót eredményező hatás
  - kompenzációs határon túl: afterload növekedés, és + chronotrop hatás

- Baroreflex szimpatikus tónus csökkentő hatása

- RAAS rendszer aktiváció: preload növekedés
  - afterload és túlzott preload növelő hatás

- ANF felszabadulás: RAAS rendszer ellenregulatio
  - túlzott ellenregulatio

- Megnövekedett arterio-venosus oxigén extractio

- PG felszabadulás túlzottan emelkedett preload esetén

- Endothelialis relaxans faktorok felszabadulása

Szívégtelenség formális csoportosításai

- **Kórlefolyás alapján**
  - Krónikus szívégtelenség
    - Kompenzált
    - Dekompenzált
  - Akut szívégtelenség

- **Érintett kamra szerint** ***
  - Jobb szívfél elégtelensége
  - Bal szívfél elégtelensége
  - Globális szívégtelenség

- **Funkciózavar szerint**
  - Szisztolés szívégtelenség
    - EF < 40% (EF teljesítmény csökken)
    - kamrai ejekció / kontraktilitás zavara
nyomás és térfogatterhelés következménye → hypertrophia, dilatatioként próbálja kompenzálni
    - Forward failure dominancia
    - Kardiomegalia (P és V terhelés miatt) perif. vasc. resistentia nő
    - Pulmonalis pangás
    - Diffuse hypokinesis, tág szívüreg (ECHO)
    - ISZ, Cardiomyopathia, HT, vitiumok következménye

  - Diastolés szívégtelenség
    - EF > 40% (intakt)
    - kamrai dilatatio / lusitropia zavara
    - Backward failure dominancia
    - Normál szívüregi átmérő, bal kamra végdiasztolés nyomás nő
    - Pulmonális pangás
    - Kóros mitrális beáramlási görbe
    - Aorta-stenosis, HOCM, restrictiv CM, coronariabetegség következménye

***

Bal szívfél elégtelensége

- Forward failure (bal előre: nagyvérkör, előre: kevés)
  - hypotensio
  - sápadt, hűvös bőr
  - acrocyanosis

- Backward failure (bal, hátra: kisvérkör, hátra: pang)
  - dyspnoe
    - nyugalmi
    - terhelési
    - orthopnoe
    - parox. nocturnalis dyspnoe
    - oedema pulmonum
    - Cheyne-Stokes légzés
  - pulmonalis pangás
  - köhögés, köpetürítés (szívbaejtekek)

Jobb szívfél

- Forward failure (jobb, előre: tüdő, előre: kevés)
  - csökkent pulmonalis perfusio
  - dyspnoe eltűnése a progressio jele

- Backward failure (jobb, hátra: nagyvérkör hátra: pang)
  - telt nyaki vénák
  - perifériás oedema
  - cardiogen „cirrhosis hepatis” hepatomegalia

Szívelégtelenség progressziója:

Kompenzált krónikus → látens dekompenzált (terhelésre, diszkrétén) → manifeszt dekompenzált

Szívelégtelenség megítélése

ACC/AHA

A:

- Magas rizikó szívelégtelenség kialakulására
- Struktúrált szívbetegség (még) nincs
- Diszfunkció (még) nincs
- Tünet (még) nincs

B:

- Struktúrált szívbetegség megjelenik
- Diszfunkció kialakulóban vagy megjelent
- Tünet (még) nincs

C:

- Struktúrált szívbetegség van
- Diszfunkció van
- Tünet van

D:

- Végstádiumú szívelégtelenség
- Mechanikus keringéstámogatás igénye
- Inotropia terápia igénye
- Transzplantáció igénye

NYHA

- I. A hétköznapi fizikai aktivitást nem korlátozza
- II. A hétköznapi fizikai aktivitást enyhén korlátozza, de nincs nyugalmi panasz
- III. A hétköznapi jelentősen korlátozza, nincs nyugalmi panasz
- IV. Enyhe fizikai tevékenység is jelentősen korlátozott, nyugalmi panaszokkal is kísért